

THE PALIVERSE PROJECT

The Universe of Buddha's Wisdom

Subcommentaries (Tīkā)

2. The Canon of Discipline - Subcommentaries
(2. Vinaya Piṭaka - Tīkā)

05. Subcommentary on the Supplement (Parivāra)
(05. Parivāra-ṭīkā)

The Method of Ascending Numerical Enumeration
(Ekuttarikanayo)

PaliVerse

05. Subcommentary on the Supplement (Parivāra)

Ekuttarikanayo

Ekakavāraṇṇanā

321. Mūlavisuddhiyā antarāpattīti antarāpattiṃ āpajjitvā mūlāyapaṭikassanaṃ katvā ṭhiteṇa āpannā. “Agghavisuddhiyā antarāpattīti sambahulā āpattiyo āpajjitvā tāsu sabbacirapaṭicchannavasena agghasamodhānaṃ gahetvā vasanteṇa āpannāpattī”ti gaṇṭhipadesu vuttaṃ. Saussāheneva cittenāti “punapi āpajjissāmī”ti saussāheneva cittena. Bhikkhunīnaṃ aṭṭhavatthukāya vasena cetāṃ vuttaṃ. Tenevāha “aṭṭhame vatthusmiṃ bhikkhunīyā pārājikameva hotī”ti. “Dhammikassa paṭissavassa asaccāpane”ti vuttattā adhammikaṭissavassa viṣaṃvāde dukkaṭaṃ na hoti. “Tumhe vibbhamathā”ti hi vutte suddhacitto “sādhū”ti paṭissuṇitvā sace na vibbhamati, anāpatti. Evaṃ sabbattha. Pañcadasu dhammesūti “kālena vakkhāmi, no akālenā”ti dīnā vuttapañcadasadhammesu. Āpattiṃ āpajjitum bhabbatāya bhabbāpattikā.

Ekakavāraṇṇanā niṭṭhitā.

Dukavāraṇṇanā

322. Dukesu nidahaneti ātape aticiraṃ ṭhapetvā nidahane. Vatthusabhāgaṃ desento desento āpajjati, āpannaṃ āpattiṃ na desessāmīti dhuraṃ nikkhipanto na desento āpajjati. Romajanapade jātaṃ romaṃ. Pakkālakanti yavakkhāraṃ. Anuññātaloṇattā loṇāni pi dukesu vuttāni.

Dukavāraṇṇanā niṭṭhitā.

Tikavāraṇṇanā

323. Tikesu vacīsampayuttaṃ kāyakiriyaṃ katvāti kāyena nipaccakāraṃ katvā. Mukhālambarakaraṇādibhedoti mukhabherivādanādippabhedo. Yassa sikkhāpadassa vītikkame kāyasamuṭṭhānā āpattiyo, taṃ kāyadvāre paññattasikkhāpadaṃ. Upaghātetīti vināseti. Na ādātābanti “īmaṃ viharā parampi mā nikkhama, vinayadharānaṃ vā santikaṃ āgaccha vinicchayaṃ dātu”nti vutte tassa vacanaṃ na gahetābanti attho.

Akusalāni ceva mūlāni cāti akosallasambhūtaṭṭhena ekantākusalabhāvato akusalāni, attanā sampayuttadhammānaṃ suppatiṭṭhitabhāvasāadhanato mūlāni, na akusalabhāvasāadhanato. Na hi mūlato akusalānaṃ akusalabhāvo, kusalādīnaṃ vā kusalādibhāvo. Tathā ca sati momūhacittadvayamohassa akusalabhāvo na siyā.

Duṭṭhu caritānīti paccayato sampayuttadhammato pavattiākārato ca na suṭṭhu asammāpavattitāni. Virūpānīti bībhacchāni sampati āyatiñca anīṭṭharūpattā. Suṭṭhu caritānītiādīsu vuttavipariyāyena attho veditabbo. Dvepi cete tikā paṇṇattiyā vā kammapathehi vā kathetabbā. Paṇṇattiyā tāva kāyadvāre paññattasikkhāpadassa vītikkamo kāyaduccaritaṃ, avītikkamo kāyasucaritaṃ. Vacīdvāre paññattasikkhāpadassa vītikkamo vacīduccaritaṃ, avītikkamo vacīsucaritaṃ.

Ubhayattha paññattasikkhāpadassa vītikkamo manoduccaritaṃ manodvāre paññattasikkhāpadassa abhāvato. Tayidaṃ dvāradvaye akiriyasamuṭṭhānāya āpattiyaṃ vasena veditabbaṃ. Yathāvuttāya āpattiyaṃ avītikkamova manosucaritaṃ. Ayaṃ paṇṇattikathā.

Pāṇātipātādayo pana tisso cetanā kāyadvāre vacīdvārepi uppannā kāyaduccaritaṃ dvārantare uppannassapi kammaṃ sanāmāpariccāgato yebhuyyavuttiyaṃ tabbahulavuttiyaṃ ca. Tenāhu aṭṭhakathācariyaṃ -

“Dvāre caranti kammāni, na dvārā dvāracārino;
Tasmā dvārehi kammāni, aññamaññaṃ vavatthitaṃ”ti.

Tathā catasso musāvādādicetanā kāyadvārepi vacīdvārepi uppannā vacīduccaritaṃ, abhijjhā byāpādo micchādiṭṭhīti tayo manokammabhūtāya cetanāya sampayuttadhammā manoduccaritaṃ, kāyavacīkammabhūtāya pana cetanāya sampayuttā abhijjhādayo taṃtaṃpakkhikā vā honti abbohārikā vā. Pāṇātipātādīhi viramantassa uppannā tisso cetanāpi viratiyopi kāyasucaritaṃ kāyikassa vītikkamassa akaraṇavasena pavattanato. Kāyena pana sikkhāpadānaṃ samādiyamāne sīlassa kāyasucaritabhāve vattabbameva natthi. Musāvādādīhi viramantassa catasso cetanāpi viratiyopi vacīsucaritaṃ vācasikassa vītikkamassa akaraṇavasena pavattanato. Anabhijjhā abyāpādo sammādiṭṭhīti tayo cetanāsampayuttadhammā manosucaritanti ayaṃ kammaṃpathakathā.

Tikavāraṇaṇṇā niṭṭhitā.

Catukkavāraṇaṇṇā

324. Catukkesu anariyavohārāti anariyānaṃ lāmakānaṃ vohārā saṃvohārā abhilāpavācā. Ariyavohārāti ariyānaṃ sappurisānaṃ vohārā. Diṭṭhavāditāti “diṭṭhaṃ mayā”ti evaṃvāditā. Ettha ca taṃtaṃsamuṭṭhāpakacetanāvasena attho veditabbo.

Paṭhamakappikesu paṭhamāṃ purisalīṅgameva uppajjatīti āha “paṭhamāṃ uppannavasenā”ti. Purimaṃ purisalīṅgaṃ pajahatīti yathāvuttenatthena pubbaṅgamabhāvato purimasāṅkhātāṃ purisalīṅgaṃ jahati. Sataṃ tiṃsaṅca sikkhāpadānīti tiṃsādhikāni sataṃ sikkhāpadāni.

Bhikkhussa ca bhikkhuniyā ca catūsu pārājikesūti sādharmaṇesuyeva catūsu pārājikesu. Paṭhamo pañhoti “atthi vatthunānattatā, no āpattinānattatā”ti ayaṃ pañho. “Atthi āpattisabhāgatā, no vatthusabhāgatā”ti ayaṃ idha dutiyo nāma.

Anāpattivassacchedassāti natthi etasmiṃ vassacchede āpattīti anāpattivassacchedo, tassa, anāpattikassa vassacchedassāti attho. Mantābhāsāti matiyā upaparikkhitvā bhāsanato asamphappalāpavācā idha “mantābhāsā”ti vuttā.

Navamabhikkhunito paṭṭhāya upajjhāyāpi abhivādanārahā no paccuṭṭhānārahāti yasmā “anujānāmi, bhikkhave, bhattagge aṭṭhannaṃ bhikkhunīnaṃ yathāvuḍḍhaṃ avasesānaṃ yathāgatika”nti vadantena bhagavatā bhattagge ādito paṭṭhāya aṭṭhannaṃyeva bhikkhunīnaṃ yathāvuḍḍhaṃ anuññātaṃ, avasesānaṃ āgatapaṭipāṭiyaṃ, tasmā navamabhikkhunito paṭṭhāya sace upajjhāyāpi bhikkhunī pacchā āgacchati, na paccuṭṭhānārahā, yathānisinnāhiyeva sīsaṃ ukkhipitvā abhivādetabbattā abhivādanārahā. Ādito nisinnāsu pana aṭṭhasu yā abbhantarimā

aññā vuḍḍhatarā āgacchati, sā attano navakatarāṃ vuṭṭhāpetvā nisīdituṃ labhati. Tasmā sā tāhi aṭṭhahi bhikkhunīhi paccuṭṭhānārahā. Yā pana aṭṭhahipi navakatarā, sā sacepi saṭṭhivassā hoti, āgatapaṭipāṭiyāva nisīdituṃ labhati.

Idha na kappantīti vadantoti paccantimajanapadesu ṭhatvā “idha na kappantī”ti vadanto vinayātisāradukkaṭṭaṃ āpajjati. Kappiyañhi “na kappatī”ti vadanto paññattaṃ samucchindati nāma. Idha kappantītiādīsupi eseṇa nayo.

Catukkavāraṇṇanā niṭṭhitā.

Pañcakavāraṇṇanā

325. Pañcakesu “nimantito sabhatto samāno santaṃ bhikkhuṃ anāpucchā”ti vacanato akappiyanimantanaṃ sādīyantasēva anāmantacāro na vaṭṭatīti “piṇḍapātikassa kappantī”ti vuttaṃ. Gaṇabhojanādīsupi eseṇa nayo. Adhiṭṭhahitvā bhojananti “gilānasamayo”tiādīnā ābhogaṃ katvā bhojanaṃ. Avikappanāti “mayhaṃ bhattapaccāsaṃ itthannāmassa dammī”ti evaṃ avikappanā.

Ayasato vā garahato vāti ettha parammukhā aguṇavacanaṃ ayaso. Sammukhā garahā. Viyasatīti byasanaṃ, hitasukhaṃ khipati viddhaṃsetīti attho. Ñātīnaṃ byasanaṃ ñātibyasanaṃ, corarogabhayādīhi ñātivināsoti attho. Bhogānaṃ byasanaṃ bhogabyasanaṃ, rājacorādivasena bhogavināsoti attho. Rogo eva byasanaṃ rogabyasanaṃ. Rogo hi ārogyaṃ byasati vināsetīti byasanaṃ. Sīlassa byasanaṃ sīlabyasanaṃ, dussīlyassettaṃ nāmaṃ. Sammādiṭṭhiṃ vināsayamānā uppannā diṭṭhiyeva byasanaṃ diṭṭhibyasanaṃ. Ñātisampadāti ñātīnaṃ sampadā pāripūri bahubhāvo. Bhogasampadāyapi eseṇa nayo. Ārogyassa sampadā ārogyasampadā. Pāripūri dīgharattaṃ arogaṭā. Sīladiṭṭhisampadāsupi eseṇa nayo.

Vattaṃ paricchindīti tasmīṃ divase kātabbavattaṃ niṭṭhāpesi. Aṭṭha kappe anussarītiādīnā tasmīṃ khaṇe jhānaṃ nibbattetvā pubbenivāsaññaṃ nibbattesīti dīpeti. Ñattiyā kammappatto hutvāti ñattiyā ṭhapitāya anussāvanakammappatto hutvāti attho.

Mandattā momūhattāti neva samādānaṃ jānāti, na ānisaṃsaṃ, attano pana mandattā momūhattā aññāneva āraññiko hoti. Pāpiccho icchāpakatoti “araññe me viharantassa ‘ayaṃ āraññiko’ti catuppaccayasakkāraṃ karissanti, ‘ayaṃ bhikkhu lajjī pavivitto’tiādīhi ca guṇehi sambhāvēssanti”ti evaṃ pāpikāya icchāya ṭhatvā tāya eva icchāya abhibhūto hutvā āraññiko hotīti attho. Tenāha “araññavāsena paccayalābhaṃ patthayamāno”ti. Ummādavasena araññaṃ pavisitvā viharanto ummādā cittakkhepā āraññiko nāma hoti. Vaṇṇitanti idaṃ āraññikaṅgaṃ nāma buddhehi buddhasāvakehi ca vaṇṇitaṃ pasatthanti āraññiko hoti.

Pañcakavāraṇṇanā niṭṭhitā.

Chakkavāraṇṇanā

326. Chakkesu chabbassaparamatā dhāretabbanti padabhājanaṃ dassitaṃ. Sesāṃ uttānameva.

Chakkavāraṇṇanā niṭṭhitā.

Sattakavāraṇṇanā

327. Sattakesu chakke vuttāniyeva sattakavasena yojetabbānīti chakke vuttacuddasaparamāni dvidhā katvā dvinnam sakkānam vasena yojetabbāni.

Āpattiṃ jānātīti āpattiṃyeva “āpattī”ti jānāti. Sesapadesupi eseva nayo. Ābhicetasikānanti ettha abhicetoti pākatikakāmāvacaracittehi sundaratāya paṭipakkhato visuddhattā ca abhikkantaṃ visuddhacittaṃ vuccati, upacārajjhānacittasetaṃ adhivacanaṃ. Abhicetasi jātāni ābhicetasikāni, abhicetosannissitānīti vā ābhicetasikāni. Diṭṭhadhammasukhavihārānanti diṭṭhadhamme sukhavihārānaṃ. Diṭṭhadhammoti paccakkho attabhāvo vuccati, tathā sukhavihārabhūtānanti attho. Rūpāvacarajjhānānametaṃ adhivacanaṃ. Tāni hi appetvā nisinnā jhāyino imasmiññeva attabhāve asaṃkiliṭṭhaṃ nekkhammasukhaṃ vindanti, tasmā “diṭṭhadhammasukhavihārānī”ti vuccanti. Nikāmalābhīti nikāmena lābhī, attano icchāvasena lābhī, icchiticchitakkhaṇe samāpajjituṃ samatthoti vuttaṃ hoti. Akicchālābhīti sukheveva paccanīkadhamme vikkhambhetvā samāpajjituṃ samatthoti vuttaṃ hoti. Akasirālābhīti akasirānaṃ lābhī vipulānaṃ, yathāparicchedeneva vuṭṭhātuṃ samatthoti vuttaṃ hoti. Ekacco hi lābhīyeveva hoti, na pana sakkoti icchiticchitakkhaṇe samāpajjituṃ. Ekacco sakkoti tathā samāpajjituṃ, pāripanthike pana kicchena vikkhambheti. Ekacco tathā ca samāpajjati, pāripanthike ca akiccheneveva vikkhambheti, na sakkoti kālamānanālikayantaṃ viya yathāparicchedeyeva vuṭṭhātuṃ.

Āsavānaṃ khayāti arahattamaggena sabbakilesānaṃ khayā. Anāsavanti āsavavirahitaṃ. Cetovimuttiṃ paññāvimuttinti ettha ceto-vacanena arahattaphalasampayutto samādhi, paññā-vacanena taṃsāmpayuttā ca paññā vuttā. Tattha ca samādhi rāgato vimuttattā cetovimutti, paññā avijjāya vimuttattā paññāvimuttīti veditabbā. Vuttañhettaṃ bhagavatā “yo hissa, bhikkhave, samādhi, tadassa samādhindriyaṃ. Yā hissa, bhikkhave, paññā, tadassa paññindriyaṃ. Iti kho, bhikkhave, rāgavirāgā cetovimutti avijjāvirāgā paññāvimuttī”ti. Apicettha samathaphalaṃ cetovimutti, vipassanāphalaṃ paññāvimuttīti veditabbāti. Diṭṭheva dhammeti imasmiṃyeveva attabhāve. Sayaṃ abhiññā sacchikatvāti attanāyeve paññāya paccakkhaṃ katvā, aparappaccayena ñatvāti attho. Sutamayaññādinā viya parappaccayataṃ nayaggāhañca muñcitvā paratoghosānugatabhāvanādhigamabhūtāya attanoyeva paññāya paccakkhaṃ katvā, na sayambhūññābhūtāyāti adhippāyo. Upasampajja viharatīti pāpuṇitvā sampādetvā viharati.

Sattakavāraṇṇanā niṭṭhitā.

Atṭhakavāraṇṇanā

328. Atṭhakesu atṭhānisaṃse sampassamānenāti -

“Idha pana, bhikkhave, bhikkhu āpattiṃ āpanno hoti, so tassā āpattiya anāpattidiṭṭhi hoti, aññe bhikkhū tassā āpattiya āpattidiṭṭhino honti, te ce, bhikkhave, bhikkhū taṃ bhikkhuṃ evaṃ jānanti ‘ayaṃ kho āyasmā bahussuto āgatāgamo dhammadharo vinayadharo mātikādharo paṇḍito byatto medhāvī lajjī kukkuccako sikkhākāmo, sace mayaṃ imaṃ bhikkhuṃ āpattiya adassane ukkhipissāma, na mayaṃ iminā bhikkhunā saddhiṃ uposathaṃ karissāma, vinā iminā bhikkhunā uposathaṃ karissāma, bhavissati saṅghassa tatonidānaṃ bhaṇḍanaṃ kalaho viggaho vivādo saṅghabhedo saṅgharāji

saṅghavavatthānaṃ saṅghanānākaraṇa'nti, bhedagarukehi, bhikkhave,
bhikkhūhi na so bhikkhu āpattiyā adassane ukkhipitabbo'ti -

Ādinā vuttaatṭhānisamse sampassamānena. Tena hi saddhiṃ uposathādiakaraṇaṃ
ādīnava bhedāya saṃvattanato, karaṇaṃ ānisamso sāmaggīyā saṃvattanato. Tasmā
ete atṭhānisamse sampassamānena na so bhikkhu ukkhipitabboti attho.

Dutiyaatṭhakepi atṭhānisamse sampassamānenāti -

“Idha pana, bhikkhave, bhikkhu āpattiṃ āpanno hoti, so tassā āpattiyā
anāpattidiṭṭhi hoti, aññe bhikkhū tassā āpattiyā āpattidiṭṭhino honti, so ce,
bhikkhave, bhikkhu te bhikkhū evaṃ jānāti ‘ime kho āyasmanto bahussutā
āgatāgamā dhammadharā vinayadharā mātikādhārā paṇḍitā byattā
medhāvino lajjino kukkucakā sikkhākāmā, nālaṃ mamaṃ vā kāraṇā
aññesaṃ vā kāraṇā chandā dosā mohā bhayā agatiṃ gantuṃ, sace maṃ ime
bhikkhū āpattiyā adassane ukkhipissanti, na mayā saddhiṃ uposathaṃ
karissanti, vinā mayā uposathaṃ karissanti, bhavissati saṅghassa
tatonidānaṃ bhaṇḍanaṃ kalaho viggaho vivādo saṅghabhedo saṅgharāji
saṅghavavatthānaṃ saṅghanānākaraṇa'nti, bhedagarukena, bhikkhave,
bhikkhunā paresampi saddhāya sā āpatti desetabbā'ti -

Ādinā vuttaatṭhānisamse sampassamānenāti attho.

Pāliyaṃ āgatehi sattahīti “pubbevassa hoti ‘musā bhaṇissa'nti, bhaṇantassa hoti
‘musā bhaṇāmī'ti, bhaṇitassa hoti ‘musā mayā bhaṇita'nti vinidhāya diṭṭhiṃ,
vinidhāya khantiṃ, vinidhāya ruciṃ, vinidhāya bhāva'nti evamāgatehi sattahi.

Abrahmacariyāti aseṭṭhacariyato. Rattiṃ na bhuñjeyya vikālabhojananti uposathaṃ
upavuttho rattibhojanañca divāvikālabhojanañca na bhuñjeyya. Mañce chamāyaṃva
sayetha santhateti kappiyamañce vā sudhādi-parikammakatāya bhūmiyaṃ vā
tiṇapaṇṇapalālādīni santharivā kate santhate vā sayethāti attho. Etañhi
atṭhaṅgikamāhuposathanti etaṃ pāṇātipātādīni asamācarantena
upavutthauposathaṃ atṭhahi aṅgehi samannāgatattā “atṭhaṅgika'nti vadanti.

“Akappiyakataṃ hoti appaṭiggahitaka'ntiādayo atṭha anatirittā nāma. Sappiādi
atṭhame aruṇuggamane nissaggiyaṃ hoti. Atṭhakavasena yojetvā veditabbānīti
purimāni atṭha ekaṃ atṭhakaṃ, tato ekaṃ apanetvā sesesupi ekekaṃ pakkhipitvāti
evamādinā nayena aññānīpi atṭhakāni kātābbānīti attho.

Atṭhakavāraṇaṇā niṭṭhitā.

Navakavāraṇaṇā

329. Navakesu āghātavattūnīti āghātakāraṇāni. Āghātaṭṭhavinayānīti āghātassa
ṭṭhavinayakāraṇāni. Taṃ kutettha labbhāti “taṃ anatthacaraṇaṃ mā aho'sī'ti
etasmīṃ puggale kuto labbhā kena kāraṇena sakkā laddhuṃ. “Paro nāma parassa
attano cittaruciyaṃ anatthaṃ karotī'ti evaṃ cintetvā āghātaṃ ṭṭhavinodeti. Atha vā
sacāhaṃ ṭṭhikkopaṃ kareyyaṃ, taṃ kopakaraṇaṃ ettha puggale kuto labbhā, kena
kāraṇena laddhabbaṃ niratthakabhāvatoti attho. Kammassakā hi sattā, te kassa
ruciyaṃ dukkhitā sukhitā vā bhavanti, tasmā kevalaṃ tasmīṃ mayhaṃ
kujjhanamattamevāti adhippāyo. Atha vā taṃ kopakaraṇaṃ ettha puggale kuto
labbhā paramatthato kujjhitabbassa kujjhanakassa ca abhāvato.

Saṅkhāramattañhetam yadidaṃ khandhapañcakaṃ yaṃ “satto”ti vuccati, te ca saṅkhārā ittarakālā khaṇikā, kassa ko kujjhatīti attho. “Kuto lābhā”tipi pāṭho, sacāhaṃ ettha kopam kareyyam, tasmim me kopakaraṇe kuto lābhā, lābhā nāma ke siyuma aññatra anattahuppattitoti attho. Imasmiṃca atthe tanti nipātamattameva hoti.

Taṇhaṃ paṭiccāti dve taṇhā esanataṇhā esitataṇhā ca. Yāya taṇhāya ajapathasaṅkupaṭṭhādīni paṭipajjitvā bhoge esati gavesati, ayaṃ esanataṇhā nāma. Yā tesu esitesu gavesitesu paṭiladdhesu taṇhā, ayaṃ esitataṇhā nāma. Idha esitataṇhā daṭṭhabbā. Pariyesanāti rūpādiārammaṇapariyesanā. Sā hi esanataṇhāya sati hoti. Lābhoti rūpādiārammaṇappaṭilābho. So hi pariyesanāya sati hoti. Vinicchayo pana ñānataṇhādiṭṭhivittakavasena catubbidho. Tattha “sukhavinicchayaṃ jaññā, sukhavinicchayaṃ ñatvā ajjhattaṃ sukhamanuyuñjeyyā”ti ayaṃ ñānavinicchayo. “Vinicchayoti dve vinicchayā taṇhāvinicchayo ca diṭṭhivinicchayo cā”ti evaṃ āgatāni aṭṭhasatataṇhāvicarītāni taṇhāvinicchayo. Dvāsaṭṭhi diṭṭhiyo diṭṭhivinicchayo. “Chando kho, devānaminda, vitakkaṇidāno”ti imasmim pana sutte idha vinicchayoti vutto vitakkoyeva āgato. Lābhaṃ labhitvā hi itṭhāniṭṭhaṃ sundarāsundarañca vitakkena vinicchināti “ettakaṃ me rūpārammaṇatthāya bhavissati, ettakaṃ saddārammaṇatthāya, ettakaṃ mayhaṃ bhavissati, ettakaṃ parassa, ettakaṃ paribhuñjissāmi, ettakaṃ nidahissāmi”ti. Tena vuttaṃ “lābhaṃ paṭicca vinicchayo”ti.

Chandarāgoti evaṃ akusalavittakkena vitakkite vatthusmim dubbalarāgo ca balavarāgo ca uppajjati. Ajjhosānanti “ahaṃ, mama”nti balavasanniṭṭhānaṃ. Pariggahoti taṇhādiṭṭhivasena pariggahakaraṇaṃ. Macchariyanti parehi sādhaṇaṇabhāvassa asahanatā. Tenevassa porāṇā evaṃ vacanatthaṃ vadanti “idaṃ acchariyaṃ mayheva hotu, mā aññassa acchariyaṃ hotūti pavattattā macchariyanti vuccatī”ti. Ārakkhoti dvārapidahanaṃañjūsāgopanaṇdivasena suṭṭhu rakkhaṇaṃ. Adhi karotīti adhikaraṇaṃ, kāraṇassetam nāmaṃ. Ārakkhādhikaraṇanti bhāvanapūṃsakam, ārakkhahetūti attho. Daṇḍādānādīsu paranisedhanatthaṃ daṇḍassa ādānaṃ daṇḍādānaṃ. Ekatodhārādino satthassa ādānaṃ satthādānaṃ. Kalahoti kāyakalahopi vācāalahopi. Purimo purimo virodho viggaho, pacchimo pacchimo vivādo. Tuvam tuvanti agāravavasena “tuvam tuva”nti vacanaṃ.

Adhiṭṭhitakālato paṭṭhāya na vikappetabbānti vikappentena adhiṭṭhānato pubbe vā

Vikappetabbaṃ, vijahitādhīṭṭhānaṃ vā pacchāvīkappetabbaṃ. Avijahitādhīṭṭhānaṃ pana na vikappetabbanti adhippāyo. Dukkaṭavasena vuttānti “vaggam bhikkhunisāṅghaṃ vaggasaññī ovadatī”tiādinā nayena adhammakamme dve navakāni dukkaṭavasena vuttāni.

Navakavāraṇaṇā niṭṭhitā.

Dasakavāraṇaṇā

330. Dasakesu natthi dinnantiādivasena veditabbāti “natthi dinnaṃ, natthi yitthaṃ, natthi hutaṃ, natthi sukatadukkaṭānaṃ kammānaṃ phalaṃ vipāko, natthi ayaṃ loko, natthi paro loko, natthi mātā, natthi pitā, natthi sattā opapātikā, natthi loke samaṇabrāhmaṇā sammaggatā sammāpaṭipannā, ye imaṃca lokaṃ parañca lokaṃ sayam abhiññā sacchikatvā pavedentī”ti evamāgataṃ sandhāya vuttaṃ. Sassato lokotiādivasenāti “sassato lokoti vā, asassato lokoti vā, antavā lokoti vā, anantavā lokoti vā, tam jīvaṃ tam sarīranti vā, aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīranti vā, hoti tathāgato

paraṃ maraṇāti vā, na hoti tathāgato paraṃ maraṇāti vā, hoti ca na ca hoti tathāgato paraṃ maraṇāti vā, neva hoti na na hoti tathāgato paraṃ maraṇāti vā”ti evamaḡataṃ saṅgaṇhāti.

Micchādiṭṭhiādayo micchāvimuttipariyosānāti “micchādiṭṭhi micchāsāṅkappo micchāvācā micchākammanto micchāājīvo micchāvāyāmo micchāsati micchāsamādhī micchāñāṇaṃ micchāvimutti”ti evamaḡataṃ sandhāya vadati. Tattha micchāñāṇanti pāpakiriyāsu upāyacintāvasena pāpakaṃ katvā “sukataṃ mayā”ti paccavekkhaṇākārena ca uppanno moho. Micchāvimuttīti avimuttasseva sato vimuttisaññitā. Samathakkhandhake niddiṭṭhāti “oramattakaṃ adhikaraṇaṃ hoti, na ca gatigataṃ, na ca saritasārita”ntiādinā niddiṭṭhā. Samathakkhandhake vuttehi samannāgato hotīti sambandho. Māturakkhitādayo dasa itthiyo. Dhanakkītādayo dasa bhariyāyo.

Dasakavāraṇaṇā niṭṭhitā.

Ekādasakavāraṇaṇā

331. Ekādasakesu na vodāyanti na pakāsanti. Suyuttayānasadisāya katāyāti icchiticchitakāle sukheṇa pavattetabbattā yuttayānaṃ viya katāya. Yathā patiṭṭhā hotīti sampattīnaṃ yathā patiṭṭhā hoti. Anu anu pavattitāyāti bhāvanābahulīkārehi anu anu pavattitāya.

Sukhaṃ supatītiādisu yathā sesajanā samparivattamānā kākacchamānā dukkhaṃ supanti, evaṃ asupitvā sukhaṃ supati, niddaṃ okkantopi samāpattiṃ samāpanno viya hoti. Sukhaṃ paṭibujjhatīti yathā aññe nitthunantā vijambhantā samparivattantā dukkhaṃ paṭibujjhanti, evaṃ appaṭibujjhitvā vikasamānamiva padumaṃ sukhaṃ nibbikāraṃ paṭibujjhati. Anubhūtapubbavasena devatūpasamhāravasena cassa bhaddakameva supinaṃ hoti, na pāpakanti āha “pāpakameva na passatī”tiādi. Dhātukkabhahetukampi cassa bahulaṃ bhaddakameva siyā yebhuyyena cittajarūpānuguṇatāya utuāhārajarūpānaṃ. Tattha pāpakameva na passatīti yathā aññe attānaṃ corehi samparivāritaṃ viya, vālehi upaddutaṃ viya, papāte patantaṃ viya ca passanti, evaṃ pāpakameva supinaṃ na passati. Bhadrakaṃ pana vuḍḍhikāraṇabhūtaṃ passatīti cetiyaṃ vandanto viya, pūjaṃ karonto viya, dhammaṃ suṇanto viya ca hoti.

Manussānaṃ piyo hotīti ure āmukkamuttāhāro viya, sīse piḷandhamālā viya ca manussānaṃ piyo hoti manāpo. Amanussānaṃ piyo hotīti yatheva ca manussānaṃ piyo, evaṃ amanussānampi piyo hoti visākhaththero viya. Nāssa aggi vā visaṃ vā satthaṃ vā kamatīti mettāvihārisa kāye uttarāya upāsikāya viya aggi vā, saṃyuttabhāṇakacūlasīvatttherasseva visaṃ vā, saṃkiccasāmaṇerasseva satthaṃ vā na kamati na pavisati, nāssa kāyaṃ vikopetīti vuttaṃ hoti. Dhenuvatthumpi cettha kathayanti, ekā kira dhenu vacchakassa khīradhāraṃ muñcamānā aṭṭhāsī. Eko luddako “taṃ vijjhissāmī”ti hatthena samparivattetvā dīghadaṇḍakaṃ sattiṃ muñci. Sā tassā sarīraṃ āhacca tālapaṇṇaṃ viya vivaṭṭamānā gatā, neva upacārabalena na appanābalena, kevalaṃ pana vacchake balavahitacittatāya. Evaṃ mahānubhāvā mettā. Khippaṃ samādhiyatīti kenaci paripanthena parihīnajjhānassa byāpādassa dūrasamanussaritaḥbhāvato khippameva samādhiyati. Mukhavaṇṇo vipasīdatīti

bandhanā pamuttatālapakkaṃ viya cassa vip̐pasannaṃ mukhaṃ hoti.
Asammūḷho kālaṃ karotīti mettāvihārino sammohamaṃ nāma natthi,
asammūḷhova niddaṃ okkamanto viya kālaṃ karoti.

Ekādasakavāraṇṇanā niṭṭhitā.

Ekuttarikanayaṇṇanā niṭṭhitā.

ABOUT THIS TRANSLATION

This translation is part of the PaliVerse Project - the first complete, unified English translation of the Pāli Canon together with its Commentaries (Aṭṭhakathā) and Subcommentaries (Tīkā), accompanied by interactive study tools. PaliVerse is an ongoing project. The AI translations are continuously improved through experts' revisions and feedback. This text is the latest translation as of the date of download.

PDF Creation Date: 14 September 2026

HOW TO CITE

PaliVerse (2026). Subcommentaries. 2. The Canon of Discipline - Subcommentaries. 05. Subcommentary on the Supplement (Parivāra). The Method of Ascending Numerical Enumeration Retrieved from paliverse.org

© 2026 The PaliVerse Project · All Rights Reserved
Centre for Study and Practice of Theravāda Buddhism
Civic Non-Profit Company registered in Greece
This PDF may be freely distributed for study and practice.

PaliVerse.org